

Vattentjänstplan granskningsversion

Diarienummer: KS/2024:102

Nykvarns kommun, Stockholms län

Upprättad: 2025-01-22

Antagen av kommunfullmäktige: 202x-xx-xx

Innehållsförteckning

Begreppsförklaringar	3
Inledning	6
Bakgrund och syfte	6
Metod	6
Giltighetstid och uppföljning	7
Kopplingar till andra styrande och vägledande dokument	8
Strategisk miljöbedömning	9
Läsanvisning	9
Förutsättningar för VA-försörjning	9
Lagstiftning, mål och direktiv	9
Ansvar och roller	10
Kommunens yt- och grundvatten	11
Bebyggelseutveckling	13
Åtgärder	15
Långsiktig planering för den allmänna VA-försörjningen	16
Dricksvattenförsörjning	17
Ledningsnäten	18
Spillvattenavledning	18
Dagvattenhantering och klimatförändringar	19
Åtgärder	20
Utanför verksamhetsområdet för VA	20
Metod för behovsbedömning samt klassificering	21
Resultat av behovsbedömning samt klassificering	22
Åtgärder	25
Behov av skyfallsåtgärder för den allmänna anläggningen	26
Bedömning av skyfallspåverkan	27
Åtgärder	28
Konsekvenser av vattentjänstplanen	28
Ekonomiska konsekvenser	28
Miljömässiga konsekvenser	30
Sociala konsekvenser	30
Bilagor:	31

Begreppsförklaringar

<i>Abonment</i>	Fysisk eller juridisk person som är avgiftsskyldig gentemot huvudmannen för den allmänna VA-anläggningen.
<i>Allmän VA-anläggning</i>	En vatten- och avloppsanläggning (VA-anläggning) där kommunen tillhandahåller vattentjänster enligt lagen om allmänna vattentjänster. VA-anläggningen består till exempel av vattenverk, reningsverk och ledningar fram till fastighetens förbindelsepunkt.
<i>Avloppsvatten</i>	Vatten, i regel förorenat, som avleds i rörledning, dike eller dylikt. Det kan bestå av spillvatten, processvatten, kylvatten, dagvatten och/eller dränvatten.
<i>Avrinningsområde</i>	Ett avrinningsområde är det område från vilket vatten från både regn och snö avrinner till en specifik havsbassäng, sjö eller vattendrag.
<i>Avtalsanslutning</i>	Fastighet/er som ligger utanför det allmänna VA-verksamhetsområdet kan om så överenskoms med VA-huvudmannen anslutas till den allmänna VA-anläggningen genom avtal.
<i>Bräddning</i>	Orenat eller ofullständigt renat avloppsvatten som släpps ut från ledningsnät eller avloppreningsanläggning. (Naturvårdsverket)
<i>Dagvatten</i>	Ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten
<i>Dricksvatten</i>	Allt vatten som, antingen i sitt ursprungliga tillstånd eller efter beredning, är avsett för dryck, matlagning eller beredning av livsmedel, oberoende av dess ursprung och oavsett om det tillhandahålls genom ledningar, från tankar, i flaskor eller i behållare.
<i>Driftstörning</i>	Fel som kräver reparation eller annan åtgärd oavsett om det upptäckts genom larm eller vid regelbunden översyn.
<i>Dränvatten</i>	Vatten som avleds genom dränering
<i>Enskild VA-anläggning</i>	En VA-anläggning eller annan anordning för vattenförsörjning eller avlopp som inte är eller ingår i en allmän VA-anläggning.
<i>Förbindelsepunkt</i>	Gränsen mellan det allmänna VA-nätet och fastighetens egna servisledningar. Förbindelsepunkten ligger vanligtvis 0,5 meter utanför fastighetsgränsen.

<i>Förnyelse</i>	Ett planlagt utbyte av ledning eller anläggning, som till exempel omläggning, spräckning, infodring eller annan åtgärd som ger ledningssträckningen eller anläggningen nyvärde.
<i>Förnyelsetakt</i>	Andelen av den totala ledningslängden som förnyas under ett år.
<i>Gemensambetsanläggning (GA)</i>	En enskild VA-anläggning som inrättats för två eller flera fastigheter och som oftast sköts via en samfällighetsförening.
<i>Hållbar VA-försörjning</i>	Avses här en VA-lösning som är socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar.
<i>LOD</i>	Lokalt Omhändertagande av Dagvatten. Begreppet Hållbar dagvattenhantering används ofta numera.
<i>Läckage</i>	Utläckande vatten från dricksvattenledningsnätet
<i>Miljö kvalitetsnormer (MKN)</i>	Bestämmelser om kvaliteten på miljön i en vattenförekomst i ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten. Syftet med normerna är att säkra Sveriges vattenkvalitet.
<i>Nyckeltal</i>	Vissa tal som kan användas för beskrivning, uppföljning, utvärdering, jämförelser och styrning av en verksamhet.
<i>Odebiterat vatten</i>	Mätt eller omätt vattenförbrukning som inte debiteras.
<i>pe</i>	Personekvivalent, tal som beskriver belastningen från allmän verksamhet och industri såväl som från hushåll på ett ledningsnät eller reningsanläggning.
<i>Recipient</i>	En sjö, hav eller vattendrag som tar emot ("är recipient för") till exempel avloppsvatten från ett reningsverk.
<i>Redundans</i>	Dubbel eller flerdubbel uppsättning av komponenter, ledningar mm, så att systemet kan fortsätta fungera vid ett fel eller tas ur drift utan att det uppstår leveransavbrott till brukarna.
<i>Revaq</i>	Revaq är ett certifieringssystem med syfte att minska flödet av farliga ämnen till reningsverk, skapa en hållbar återföring av växtnäring samt att hantera riskerna på vägen dit. Arbetet leder till bättre kvalitet på slammet och utgående avloppsvatten.
<i>Spillvatten</i>	Förorenat vatten från hushåll, industrier, serviceanläggningar och liknande
<i>Tillskottsvatten</i>	Samlingsbegrepp för vatten som utöver spillvatten avleds i spillvattenförande avloppsledning. Tillskottsvatten kan således vara dagvatten, dränvatten, inläckande sjö- och havsvatten med mera.

Observera att tillskottsvatten även inkluderar medvetet inkopplat vatten, som till exempel dag- och dränvatten i kombinerade system.

<i>VA</i>	Vatten och avlopp
<i>VA-anläggning</i>	En anläggning som har till ändamål att tillgodose behov av vattentjänster för bostadshus eller annan bebyggelse.
<i>VA-försörjning</i>	Med VA-försörjning menas dricksvattenförsörjning och omhändertagande av avloppsvatten.
<i>VA-huvudman</i>	Den som äger en allmän VA-anläggning.
<i>Vattenförekomst</i>	Vattenområde, recipient, sjöar, vattendrag, ett kustvattenområde eller en grundvattentillgång
<i>VA-verksamhetsområde</i>	Det geografiska område inom vilket vattenförsörjning och avlopp har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.
<i>Övervakning</i>	Verksamhet som genomförs antingen manuellt eller automatiskt, med avsikt att observera en enhets aktuella tillstånd.

Inledning

Bakgrund och syfte

För att uppnå en hållbar vatten-, spillvatten- och dagvattenförsörjning i en kommun krävs en strategisk och långsiktig planering. Nykvarns kommun antog gällande VA-plan i november 2021, utformad enligt Havs- och Vattenmyndighetens vägledning, samt en VA-översikt och en VA-policy. Enligt Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram ska kommunerna ta fram en VA-plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten och genomföra åtgärder i enlighet med planen så att miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten ska kunna följas.

En ändring i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) som trädde i kraft 2023-01-01 slår fast att varje kommun numera ha en aktuell vattentjänstplan. Planen ska innehålla:

- kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses
- kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

Enligt LAV ska kommunen innan vattentjänstplanen antas, på lämpligt sätt och i skälig omfattning, samråda med de fastighetsägare och myndigheter som kan antas ha ett väsentligt intresse av planen. Ett förslag till plan ska ställas ut för granskning under minst fyra veckor. Planen ska även vara föremål för en strategisk miljöbedömning. Slutligen ska planen tas för beslut i kommunfullmäktige.

Med hänsyn till lagändringen har Nykvarn valt att omarbete VA-planen och låta den ersättas av en vattentjänstplan. Vattentjänstplanen är inte rättsligt bindande, men kan ses som kommunens egna styrdokument för att på ett effektivt sätt genomföra åtgärder.

Metod

Vattentjänstplanen har tagits genom ett brett samarbete inom Samhällsbyggnadskontoret i Nykvarns kommun, via en arbetsgrupp bestående av tjänstepersoner med kompetens inom främst miljö, planfrågor samt VA.

VA-översikten från år 2020 har uppdaterats inför vattentjänstplanen. VA-policyn antogs av kommunfullmäktige 17 juni 2021 och är fortfarande aktuell. VA-planen har setts över och relevanta delar, så som åtgärder för nå önskat läge och för att hantera miljö kvalitetsnormerna, har lagts in i vattentjänstplanen. Figur 1 beskriver stegen i Nykvarns arbete med VA-planeringen.

Figur 1 Det stegvisa arbetet med VA-planering, där VA-planen ersatts av följande vattentjänstplan.

Följande anses utföras hösten 2024 – våren 2025.

Inför vattentjänstplanens antagande har kommunen samrått med fastighetsägare, grannkommuner och myndigheter som anses ha ett väsentligt intresse av planen. Ett förslag till planen har under perioden 2024-10-07 – 2024-11-17 ställts ut för samråd och inkomna synpunkter har sammanställts och redovisas i Samrådsredogörelse, bilaga 3). Efter hantering av synpunkter från samråd har planen ställts ut för granskning under fyra veckor.

Giltighetstid och uppföljning

Planeringshorisonten i denna vattentjänstplan är cirka 12 år.

Kommunfullmäktige beslutar om antagande och ändring av en vattentjänstplan och ska minst vart fjärde år pröva om den är aktuell med hänsyn till behovet av allmänt VA.

VA-enheten har det övergripande ansvaret för att informera övriga förvaltningar om den beslutade vattentjänstplanen.

En gång per år kallar VA-enheten berörda enheter till uppföljning av vattentjänstplanens genomförande. Uppföljningen görs under årets första kvartal.

VA-enheten ansvarar också för att vattentjänstplanen aktualiseras vart fjärde år. Då sker en genomgång för att se om något nytt område tillkommit eller om karaktären på något område förändrats i sådan utsträckning att det krävs en omvärdering. Nästa revidering planeras till 2029.

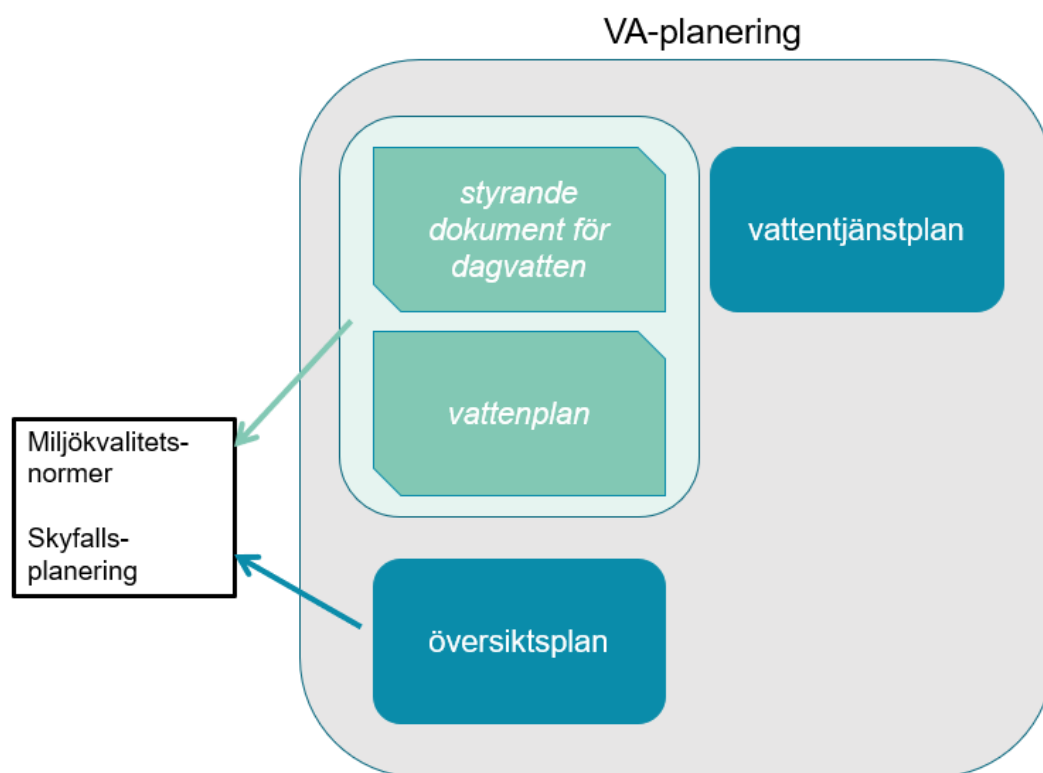

Kopplingar till andra styrande och vägledande dokument

Kommunens VA-planering påverkas även av andra dokument. Arbetet pågår med att ta fram en ny översiktsplan (ÖP) för Nykvarn, med planering fram till år 2035. Planen beräknas vara antagen inom nuvarande mandatperiod.

Arbetet med att förbättra miljö kvalitetsnormerna involverar flera förvaltningar. I utkastet till ÖP nämns exempelvis att en dagvattenpolicy och en dagvattenplan (som bland annat ska redovisa behov av översvämningssytor) ska tas fram. Dessutom nämns behovet av en vattenplan, för att tydliggöra hur åtgärdsprogrammet ska genomföras för att nå eller bibehålla god status på Nykvarns sjöar och vattendrag.

Miljöprogrammet (2018 - 2022) anger bland annat mål för enskild VA-försörjning och för dagvattenrening men kommer inte att uppdateras då innehållet inarbetats i andra dokument. Figur 2 visar hur kommunens olika dokument påverkar olika delar av VA-planeringen.

Figur 2 Samband mellan styrande dokument som påverkar VA-planeringen i Nykvarn. Styrande dokument för dagvatten samt vattenplan har ännu inte tagits fram.

Förutom de dokument som nämnts ovan finns regionala planeringsförutsättningar som *Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen RUF5 2050* (2018), samt *Regional vattenförsörjningsplan för Stockholms län* (2018).

Strategisk miljöbedömning

För alla planer som krävs enligt lag, som till exempel vattentjänstplan, måste kommunen genomföra en utredning om planen innebär betydande miljöpåverkan. Utredningen, som redovisas i bilaga 2, följer miljöbalkens bestämmelser om strategiska miljöbedömningar. Enligt utredningen bedöms vattentjänstplanen inte medföra betydande miljöpåverkan.

Läsanvisning

I nästa kapitel redovisas förutsättningar som påverkar eller styr VA-försörjningen. Därefter redovisas den långsiktiga planeringen för VA-försörjning inom nuvarande verksamhetsområde, behovet av allmänt VA i övriga delar av kommunen samt hur skyfall kan komma att påverka den allmänna VA-anläggningen. Sist redovisas vattentjänstplanens konsekvenser.

I slutet av tre kapitel finns tabeller över åtgärder för att möta behov och utmaningar för VA-försörjningen vilka även är kopplade till Nykvarns VA-policy. Underlaget togs fram till VA-planen och arbetsgruppen har justerat och kompletterat dessa så att de är aktuella. Åtgärder som förväntas rymmas inom det ordinarie arbetet, eller är pågående, är grönmarkerade i kolumnen ”Resurser/budget”. Aktiviteter och åtgärder som inte bedöms rymmas inom det ordinarie arbetet, som inte omfattas av beslutad budget och som behöver mer resurser är gulmarkerade. Aktiviteter där mycket mer resurser behövs är rödmarkerade.

Bilaga 1 beskriver områden utanför nuvarande VA-verksamhetsområde. Bilagan redovisar även modellen för bedömning av behov av allmän VA-försörjning.

Förutsättningar för VA-försörjning

Lagstiftning, mål och direktiv

VA-verksamheten styrs och påverkas av ett stort antal olika lagar, mål och direktiv. Några exempel som på olika sätt kan påverka VA-planeringen är kommunens övergripande planering av mark och vatten (plan- och bygglagen, PBL), miljökvalitetsnormer (miljöbalken, MB) och lag om allmänna vattentjänster (LAV).

- **Plan- och bygglagen** (2010:900) innehåller bestämmelser om planläggning av mark och vatten samt byggande. Den utgör grunden för ett antal verktyg för samhällsplanering. Ett av de viktigaste verktygen är kommunens översiktsplan, som ska redovisa hur kommunen planerar att använda mark- och vattenområden inom kommunen. Översiktsplanen ska innehålla kommunens syn på risker i samband med översvämningar och byggande.
- Enligt **lag** (2006:412) **om allmänna vattentjänster** är det i första hand en uppgift för det allmänna att tillhandahålla vattenförsörjning och avlopp i situationer då det

behövs samlade VA-lösningar. Kravet gäller under förutsättning att det finns ett behov av vatten- och avloppsförsörjning för att skydda miljön eller människors hälsa i ett större sammanhang, där minst 20 fastigheter enligt rättspraxis är ett riktvärde. Kravet kan vara aktuellt även vid färre fastigheter, om de exempelvis ligger så att det orsakar sanitära olägenheter eller miljöpåverkan. Vid inrättande och drift av VA-anläggning ska hushållning med naturresurser beaktas och vid bedömningen av behovet ska kommunen ta hänsyn till förutsättningarna för att tillgodose behovet genom en enskild anläggning.

- Syftet med **miljöbalken** (1998:808) är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer kan leva i en hälsosam och god miljö. Alla typer av åtgärder som kan få betydelse för de intressen balken avser att skydda berörs. Med stöd av Miljöbalken kan man till exempel kräva så kallade kretsloppslösningar vid installation av enskilda avlopp, såvida det inte kan anses vara orimligt i det enskilda fallet. Viktigt är dock att medan Plan- och bygglagen kan styra utvecklingen inom ett helt planområde, så bygger Miljöbalken på att man i varje enskilt fall bedömer vad som kan krävas.

Förutom lagstiftningen finns globala, nationella och lokala mål samt EU-direktiv som påverkar VA-verksamheten.

Ansvar och roller

Ansvar för VA-försörjningen är fördelat mellan flera olika nämnder, enheter, myndigheter och privatpersoner, både praktiskt och ekonomiskt. Det är därför viktigt att samarbetet fungerar smidigt och att det finns gemensamma underlag att utgå ifrån.

Kommunfullmäktige i Nykvarn har det övergripande ansvaret för VA-försörjningen.

Nykvarns kommun är huvudman för den kommunala VA-anläggningen och VA-enheten har det operativa ansvaret för VA-försörjningen inom det kommunala VA-verksamhetsområdet. Kommunen ansvarar också för abonnenter utanför VA-verksamhetsområdet som är anslutna till den allmänna VA-anläggningen via avtal.

Nykvarns kommun har avtal med Telge Nät, vilka levererar dricksvatten till kommunen och avleder avloppsvattnet vidare till SYVAB.

VA-huvudmannens skyldigheter gäller bara inom VA-verksamhetsområdet, det geografiska område som kommunfullmäktige beslutar ska omfattas av den allmänna vatten- och avloppsförsörjningen. Verksamhetsområdet behöver uppdateras när förhållandena förändras. VA-huvudmannens verksamhet finansieras genom en VA-taxa som antas av kommunfullmäktige och vars intäkter ska täcka nödvändiga kostnader för att ordna och driva VA-anläggningen. VA-taxan består dels av anläggningsavgifter, som tas ut i samband med inkoppling till VA-anläggningen, dels av bruksavgifter som bland annat baseras på

förbrukning. Avgifter och taxans konstruktion behöver ses över regelbundet och aktuell VA-taxa finns på Nykvarns hemsida.

Kommunen har enligt LAV rätt att fastställa föreskrifter för användningen av den allmänna VA-anläggningen. Användningen av VA-nätet regleras i ABVA, Allmänna bestämmelser för Nykvarns allmänna vatten- och avloppsanläggning.

Bygg- och miljönämnden i Nykvarn ansvarar, med stöd av miljöbalken, för tillsyn av den enskilda spillvattenhanteringen. Nämnden ansvarar även för tillsyn av den allmänna VA-anläggningen och tillsyn enligt Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten då det gäller enskilda större vattentäkter (mer än 50 personer eller 10 m³/dygn, alternativt kommersiell användning). Tillsynsarbetet finansieras med tillsynsavgifter.

Kommunstyrelsen ansvarar för, genom plan- och bygglagen, att vid planläggning lokalisera byggnation till mark som är lämpad med hänsyn till bland annat förutsättningar för vatten- och avloppsförsörjning.

Bygg- och miljönämnden ansvarar i sin hantering av bygglovsärenden eller förhandsbesked för att bedöma om byggnationen är lämplig med hänsyn till bland annat VA-försörjning.

Enskilda avlopp har oftast någon form av lösning som behöver tömmas regelbundet – slutentank, slamavskiljare eller avskiljare för bad/disk/tvätt. Detta räknas som avfall enligt avfallstaxan och ligger under kommunstyrelsens ansvar.

VA-huvudmannen är bara skyldig att tillhandahålla tjänster för hushållsändamål, men bör ta hänsyn till andra intressenters behov, till exempel räddningstjänstens behov av släckvatten. Industrier och liknande verksamheters behov behöver inte tillgodoses, även om det är kommunens egna, men försörjningen kan oftast hanteras via avtal.

I oktober 2023 beslutade SYVABs styrelse att särskild industriavloppstaxa ska införas under 2024 i medlemskommunerna. Det innebär att VA-huvudmannen tecknar särskilt avtal med verksamheter som levererar spillvatten som är mer förorenat än normalt ”hushålls- eller industriavlopp” och som belastar reningsprocesserna hårt.

Kommunens yt- och grundvatten

EU:s vattendirektiv syftar till att bevara och förbättra Europas vattenförekomster.

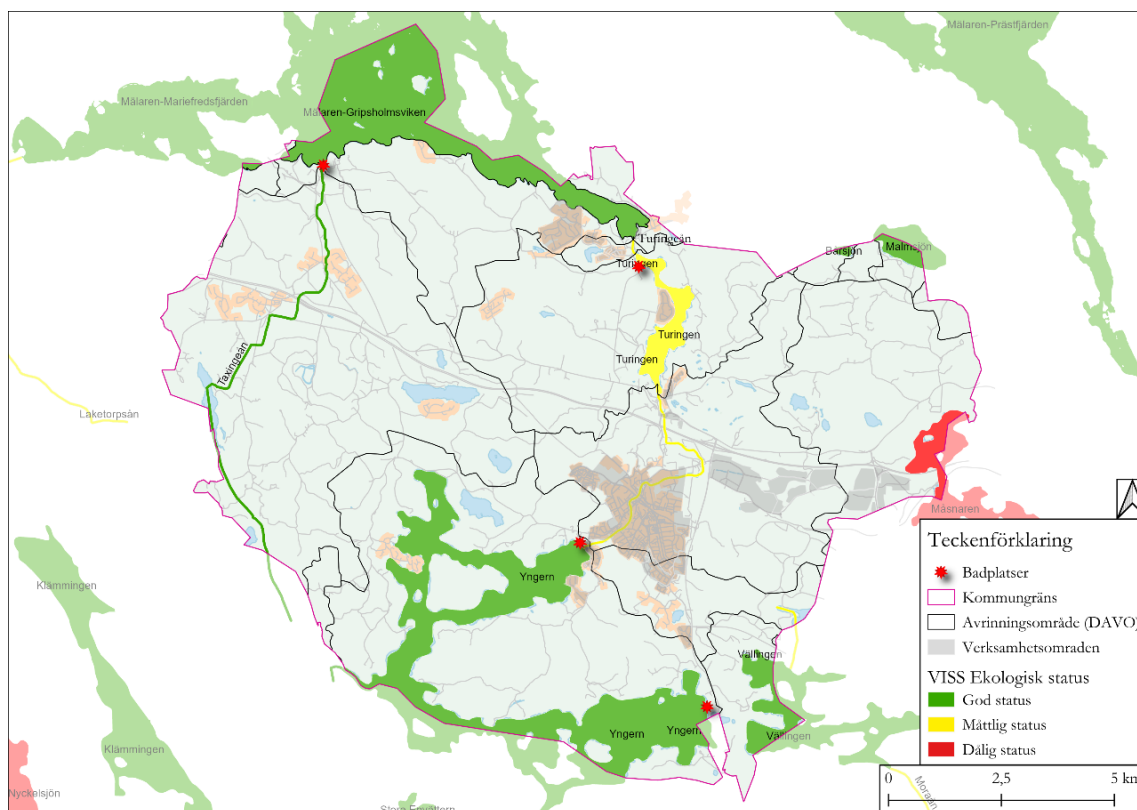
Kartläggning sker utifrån befintliga data från miljöövervakning. Detta utgör sedan underlag för klassificering av hur vattnen mår idag, vilket sedan jämförs med de miljökvalitetsnormer (kvalitetskrav) som finns för respektive vattenförekomst. Miljökvalitetsnormerna säger vilken kvalitet, status, ett vatten ska ha vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vatten ska uppnå god kvalitet. Det finns också ett försämringsförbud som innebär att statusen inte får bli sämre. Vattenmyndigheterna har upprättat särskilda åtgärdsprogram vilka definierar

ett antal åtgärder som myndigheter och kommuner ska genomföra i syfte att uppnå miljö kvalitetsnormerna.

Nykvarns kommun ingår tillsammans med flera andra kommuner i Norra Östersjöns vattendistrikt. Arbetet med vatten utgår från hur vattnet rinner och inte utifrån administrativa gränser. SMHI har tidigare delat in Sveriges vattendrag i ett antal huvudavrinningsområden och Nykvarn berörs utav två av dessa, vilka benämns 61 Norrström och 62/63 mellan Tyresån och Trosaån. Information om vattenförekomster finns samlad i Vatteninformationssystem Sverige (VISS), viss.lansstyrelsen.se.

I Nykvarn finns 11 sjöar och vattendrag som klassats som vattenförekomster i VISS. Sju av dessa vattenförekomster uppnår god ekologisk status. Figur 3 visar den senaste bedömningen (från år 2020/2021) av ekologisk status på ytvattenförekomsterna.

Figur 3 Ekologisk status på ytvattenförekomster i Nykvarn. På kartan syns även avrinningsområden, VA-verksamhetsområden och allmänna badplatser.

I Nykvarns kommun finns två vattenförande stråk av isälvsavlagringar. Dessa går i nordväst-sydostlig riktning och benämns Taxingeåsen och Turingeåsen, se Figur 4. I dessa stråk finns tio grundvattenförekomster inom kommunens gränser. Samtliga grundvattenförekomster inom kommunen uppnår god status både kemiskt och kvantitativt.

Figur 4 Taxingeåsen och Turingeåsen samt vattenskyddsområden Utdrag ur jordartskartan © Sveriges geologiska undersökning.

Det finns några vattenskyddsområden i Nykvarn, dessa redovisas i Figur 4. Kommunen bevakar så att områdena skyddas mot föroreningsrisker.

Djupdal-Malmsjöåsen – revidering av föreskrifterna pågår och skyddszonerna kommer att utökas. Hanteras av Länsstyrelsen.

Bommersvik – hanteras av Länsstyrelsen.

Nykvarn – gammalt område i Nykvarns tätort som kommunen önskar upphävas eftersom det inte längre är aktuellt.

Vällingen – en liten del av området ligger i Nykvarn.

Bebyggelseutveckling

När Nykvarns kommun bildades 1999 var befolkningen 7 876 personer och har till år 2024 ökat med 54 % till 12 107 personer, vilket ger ett snitt på 176 nya invånare varje år.

Kommunens befolkningsökning var 2023 en av de högsta i landet och förväntas fortsätta att öka. Om tillväxten fortsätter följa senaste årens trend kan befolkningen i Nykvarn komma att växa till över 16 000 invånare år 2035.

I den kommande översiktsplanen (planerat samråd kvartal 3-4 2024), anges riktningen för den framtida bostadsutvecklingen i Nykvarns kommun fram till år 2035.

Nykvarns kommun har tagit fram tre tillväxtnivåer för hur stor befolkningen i Nykvarn kan komma att bli fram till år 2035, motsvarande cirka 100, 200 eller 300 nya bostäder per år. I den kommande översiktsplanen presenteras fyra olika utvecklingsscenarier som anger hur och var Nykvarns kommun ska växa med fler bostäder. Merparten av tillkommande bebyggelse planeras i och i anknäpning till Nykvarns tätort. Befolkningsprognosen för tillväxtnivåerna bygger på ett antagande om att 70% av de nya bostäderna som byggs kommer vara småhus och att resterande 30% kommer vara flerbostadshus.

De fyra utvecklingsscenarierna är:

1. Fokus på Nykvarns tätort: I scenario 1 förväntas 100 nya bostäder byggas per år och bebyggelseutvecklingen är huvudsakligen utpekad i Nykvarns tätort.
2. Nykvarns tätort utvidgas: I scenario 2 förväntas 200 nya bostäder byggas per år och bebyggelseutvecklingen är utpekad i Nykvarns tätort samt mot Marsta mellan järnvägen och E20.
3. Nykvarns tätort utvidgas och utveckling sker på landsbygden: I scenario 3 förväntas 300 nya bostäder byggas per år och bebyggelseutvecklingen är utpekad i Nykvarns tätort och på landsbygden. Nykvarns tätort utvidgas ut mot Marsta, likt scenario 2, det tillkommer bebyggelse i Sundsvik samt att Uddens gård utvecklas söder om Nykvarn i tätortsnära landsbygd.
4. Nykvarns tätortsnära landsbygd prioriteras: I scenario 4 förväntas 100 nya bostäder byggas per år och bebyggelseutvecklingen är huvudsakligen utpekad i perifera delar av Nykvarns tätort, ett mindre område i Sundsvik samt Uddens gård söder om Nykvarns tätort.

I Figur 6 redovisas områden där planering pågår eller är klar, samt planprogram och stråkstudie.

Åtgärder

I arbetet med vattentjänstplanen har behov och utmaningar identifierats. Följande åtgärder som avser övergripande VA-frågor inom kommunen är prioriterade under perioden 2025 – 2029:

Övergripande

Följande åtgärder har koppling till avsnitt 3.1 i Nykvarns VA-policy.

Åtgärd	Ansvar	Resurser /Budget
Upprätta och ajourhålla en aktuell karta över områden med bebyggelse i grupp och över områden som närmar sig gränsen för bebyggelse i grupp. Kommunicera kartan till berörda internt.	PLANAVD. (GIS)	Löpande men något mer resurser krävs
Involvera VA-avdelningen i planbeskedsbedömningarna. Planansökningar för samlad bebyggelse som inte kan införlivas i verksamhetsområdet utifrån gällande taxa bör avslås.	PLANAVD.	Löpande
Se till att alla planområden utreds utifrån behovet av allmänt VA genom ett nära samarbete mellan planarkitekt och VA-enheten.	PLANAVD.	Löpande
Se till att bygglovsansökningar/bygganmälningar/förhandsbesked granskas ur ett VA-perspektiv. Vid behov kompletterar VA-avdelningen med ett skriftligt yttrande.	BYGGLOV, VA-ENH.	Löpande
Lyfta in prioriterade dricksvattenreserver i styrande planer, t.ex. ÖP.	PLANAVD.	Resurser finns
Ta fram riktlinjer för hur dricksvattenreserver ska skyddas i kommande planering/ exploatering.	Kontorschef BYGGA, BO o MILJÖ	Kräver mycket mer resurser
Gemensamt ta fram en plan för nödvattenhantering enligt Livsmedelsverkets guide.	SÄK.AVD. + VA-ENH.	Resurser finns
Kommunicera internt till berörda avdelningar när vattentjänstplanen är antagen och därefter vid revideringar som berör fler än VA.	VA-ENH.	Löpande
Senast antagna vattentjänstplan ska alltid finnas på Nykvarns hemsida.	VA-ENH.	Löpande
Ta fram gemensamt informationsmaterial för olika typer av VA-frågor, lättillgängligt för tjänstemän, invånare och politiker. Informationsmaterialet ska tas fram över förvaltningsgränserna. Frågorna kan t.ex. handla om anslutningar till den allmänna VA-anläggningen, krav på enskilda anläggningar och utbyggnad.	VA-ENH. + MILJÖENH.	Löpande

Åtgärd	Ansvar	Resurser /Budget
Medverka i utarbetandet av krisinformation till invånare och media samt internt.	VA-ENH.	Löpande

Dagvattenhantering och klimatförändringar

Följande åtgärder har koppling till avsnitt 3.5 i Nykvarns VA-policy.

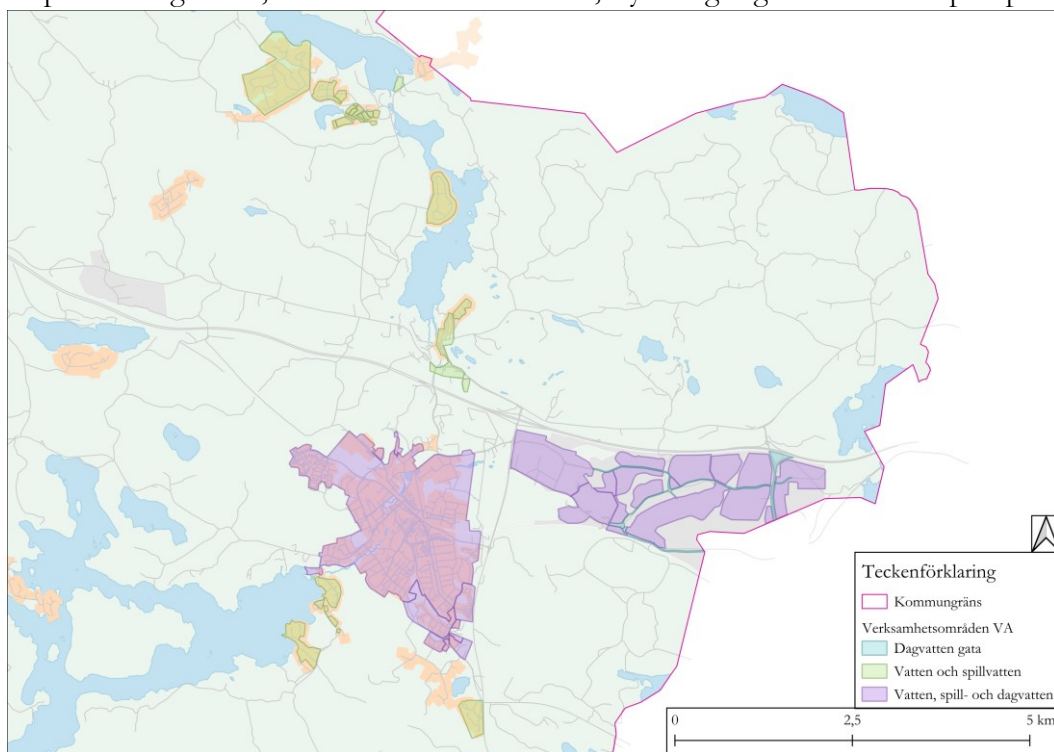
Åtgärd	Ansvarig	Resurser/budget
Ta fram dagvattenstrategi.	PLANAVD.	Mer resurser krävs
Bedriva dagvattentillsyn under och efter exploatering.	MILJÖENH.	Löpande
Fortsätta att identifiera och markera områden i ÖP som är olämpliga för exploatering (pga översvämningsrisk) och föra in dem i kommunens kartverktyg.	PLANAVD.	Löpande
Områden som identifierats som lämpliga att avsätta som översvämningsytor tydliggörs i en kommande dagvattenstrategi.	PLANAVD.	Mer resurser krävs
Bedriva dagvattentillsyn för att minska mängden föroreningar till dagvatten	MILJÖENH.	Löpande, något mer resurser krävs
Säkerställa att nödvändiga dagvattenanläggningar byggs och underhålls med relevanta kontroll- och skötselprogram.	BYGGLOVAVD.	Löpande

Långsiktig planering för den allmänna VA-försörjningen

Nykvarns kommun hade år 2023 omkring 80 % av kommunens 12 107 invånare anslutna till det allmänna vatten- och avloppsnätet. Figur 5 visar en karta över verksamhetsområdet. Övriga invånare (cirka 1 400 hushåll) har enskild VA-försörjning, där den ibland är löst via gemensamhetsanläggningar. Ungefär 170 av hushållen med enskilt vatten och avlopp är fritidshus.

Den allmänna VA-anläggningen består av ledningsnät för dricksvatten, spillvatten respektive dagvatten, med tillhörande reservoar, tryckstegringsstationer och pumpstationer.

Figur 5 Allmänna VA-verksamhetsområden i Nykvarn

Dricksvattenförsörjning

Telge Nät AB i Södertälje levererar dricksvatten till Nykvarn. Vatten från Mälaren pumpas till bassänger där vattnet renas i sandåsen och bildar nytt grundvatten tillsammans med det naturliga grundvattnet. Från brunnar pumpas vattnet till vattenverket och efter rening leds det vidare till Södertälje och via överföringsledning till Nykvarn. Leveransen regleras i avtal mellan Telge Nät AB och Nykvarns kommun.

I medeltal förbrukades under år 2023 drygt 1 800 m³ vatten varje dygn i Nykvarn.

För att minska sårbarheten vid leveransavbrott ifrån Södertälje har kommunen byggt ett vattentorn, klart år 2021, med kapacitet för cirka 1,5 – 2 dagars leveransavbrott. Det finns utöver vattentornet även en mindre vattenreservoar som kan nyttjas vid eventuella driftstörningar. Överföringskapaciteten i ledningsnätet ses också över för att trygga leverans av dricksvatten.

Nykvarn saknar en kommunal reservvattentäkt och reservvattenbehovet behöver säkerställas. Telge Nät AB utreder olika alternativ för reservvatten och redundans. Kommunen har påbörjat arbetet med att ta fram en nödvattenplan för Nykvarn. Även möjligheterna till lokala reservvattenlösningar behöver ses över, vilket är en

kommunövergripande fråga. I den regionala vattenförsörjningsplanen pekas sjön Yngern ut som reservvattentäkt med hög regional prioritet.

Ledningsnäten

Statusen på Nykvarns vatten- och avloppsledningsnät är relativt god. Det mesta är byggt på 1960-talet eller senare och cirka 6 % av spillvattennätet är kombinerat. Nykvarn har totalt cirka 20 mil vatten-, spill och dagvattenledningar, vilket motsvarar ungefär 23,5 meter VA-ledning per ansluten person. Medelvärdet för Sveriges kommuner är 22,2 meter/person.

Tätorten har kapacitet för tillväxt vad gäller vatten- och avloppsförsörjning, men lokalt kan det finnas begränsningar.

Vattenledningsnätet är indelat i ett flertal tryckzoner som är anpassade till de områden som ska försörjas med vatten. Nykvarn har förhållandevis få läckor på vattenledningsnätet och man arbetar löpande med att minska läckage från ledningsnätet. Det beräknade läckaget år 2023 var omkring 13 %, vilket är lägre än Sverige-medel.

Den löpande provtagningen på dricksvattnet visar få prov med anmärkningar och inga där vattnet varit otjänligt.

Nykvarn har relativt få stopp på spillvattenledningarna. Tillskottsvatten (vatten som inte hör hemma i spillvattenledningarna, till exempel dagvatten och grundvatten) innebär att onödigt stora volymer pumpas till reningsverket (och därmed onödigt höga kostnader) och reningsprocessen riskerar att försämrats. Arbetet pågår ständigt för att minska mängden tillskottsvatten. Nyckeltalet för tillskottsvatten år 2023 var cirka 76 liter per person och dygn (medelvärdet för Sverige 2023 var 263 liter per person och dygn).

Bräddningar sker i mycket liten grad, år 2023 var det ett enda tillfälle då cirka 4 m³ bräddades.

Det finns 18 spillvattenpumpstationer i Nykvarn, samtliga är kopplade till övervakningssystem för att snabbt kunna åtgärda driftstörningar.

2023 investerades cirka 20 miljoner kronor på förnyelse av vatten- och spillvattenledningar.

Kommunens befintliga anläggning måste underhållas och förnyas för att fortsatt fungera som den ska. För att kunna hantera VA-utbyggnader kan kapaciteten behöva ökas i delar av systemet.

Spillvattenavledning

Nykvarn är tillsammans med Botkyrka, Salem, Huddinge, Södertälje (Telge Nät AB) och Stockholm Vatten och Avfall delägare i Himmerfjärdsverket som drivs av SYVAB

(Sydvästra stockholmsregionens VA-verksaktiebolag). Nykvarn har avtal med Telge Nät om överföring av spillvattnet till SYVAB:s tunnel.

För att möta ökade miljökrav och höja kapaciteten bygger SYVAB om och ut reningsprocessen med ny membranteknik vilket ger renare utsläpp till Östersjön. Byggstart var år 2020 och under sommaren 2024 kommer en del av den nya anläggningen tas i drift för att senare stå helt klar år 2026. Slutkostnaden för investeringen beräknas till 1,9 miljarder kronor.

Nykvarns spillvatten pumpas i överföringsledning till Södertäljes spillvattenledningsnät och avleds sedan vidare till Himmerfjärdsverkets reningsverk. Fjälla pumpstation var fram till 1970-talet Nykvarns avloppsreningsverk och reningsbassänger används idag som bräddningsmagasin vid avbrott eller andra störningar på överföringsledningen. Kapaciteten räcker för upp till en veckas avbrott.

Nykvarn och övriga SYVAB-kommuner är Revaq-certifierade och ska därför arbeta med uppströmsarbete, det vill säga försöka lokalisera och minimera utsläpp av farliga ämnen för att förbättra slamkvaliteten i Himmerfjärdsverket så att näringen kan återföras till våra åkrar.

Dagvattenhantering och klimatförändringar

Nykvarns kommun saknar för närvarande dagvattenstrategi eller -policy, men har följande princip vid ny detaljplanering:

- Dagvattnet ska behandlas och omhändertas lokalt (LOD) genom rening, fördröjning och infiltration.
- Dagvatten ska ledas till lämplig avsatt mark om ovanstående åtgärder inte är möjliga inom aktuell plan.

I kommunens riktlinje för Teknisk standard (KS/2022:502) sammanfattas principerna för dagvattenhantering:

- Fördröjning och rening ska ske så nära källan som möjligt
- Dimensionering görs enligt Svenskt Vattens P110, klimatfaktor 1,25

Ansvar för funktion i Kommunens dagvattenanläggningar är fördelat mellan Gata-Parkenheten och VA-enheten. Ansvarsfördelningen är beskriven i ett internt PM (Dagvattenansvar i Nykvarn 2022-11-09).

I kapitel *Behov av skyfallsåtgärder för den allmänna VA-anläggningen* beskrivs ytterligare ansvarsfrågor och dimensionering

Åtgärder

I arbetet med vattentjänstplanen har behov och utmaningar identifierats. Följande åtgärder som avser den allmänna VA-anläggningen samt dagvattenhantering och klimatfrågor inom kommunen är prioriterade under perioden 2025 – 2029:

Allmän VA-försörjning

Följande åtgärder har koppling till avsnitt 3.2 i Nykvarns VA-policy.

Åtgärd	Ansvar	Resurser/ budget
Se över möjligheten att samarbeta med VA-huvudmannen i angränsande kommun vid utredning/utbyggnad av utvecklingsområde nära kommungräns.	VA-ENH.	Löpande
Ta fram en förnyelseplan för att bedöma vilken förnyelsetakt ledningsnätet behöver.	VA-ENH.	Löpande
Genom områdesmätning i vattenledningsnätet följa upp förbrukning och eventuella läckor.	VA-ENH.	Löpande, mer resurser krävs
Arbeta kontinuerligt med läcksökning.	VA-ENH.	Löpande
Ta fram en brand- och släckvattenplan tillsammans med räddningstjänsten.	VA-ENH.	Mer resurser krävs
Utöva tillsyn av verksamheter och informera boende för att bibehålla certifiering enligt Revaq. Samarbeta med SYVAB i uppströmsgruppen.	VA-ENH. + MILJÖENH.	Löpande
Genom att analysera t.ex. anläggnings- och nederbördsdata utreda vilka områden som bidrar med mest tillskottsvatten och vilken typ av tillskottsvatten det är (inläckage och dränering eller direkt påverkan av regnvatten).	VA-ENH.	Löpande, mer resurser krävs

Utanför verksamhetsområdet för VA

I Nykvarn finns ungefär 1 400 hushåll med enskilt vatten och avlopp, varav cirka 280 hushåll ingår i någon typ av gemensamhetsanläggning. Ungefär 170 av hushållen med enskilt vatten och avlopp är fritidshus.

Under vissa omständigheter kan det finnas grund för att befintliga hushåll med enskild VA-försörjning i framtiden införlivas i det allmänna VA-verksamhetsområdet. Därför behöver detta utredas utifrån 6 § i lag om allmänna vattentjänster (LAV), där det anges att kommunen har skyldighet att ordna vatten- och avloppsförsörjning om det finns ett behov

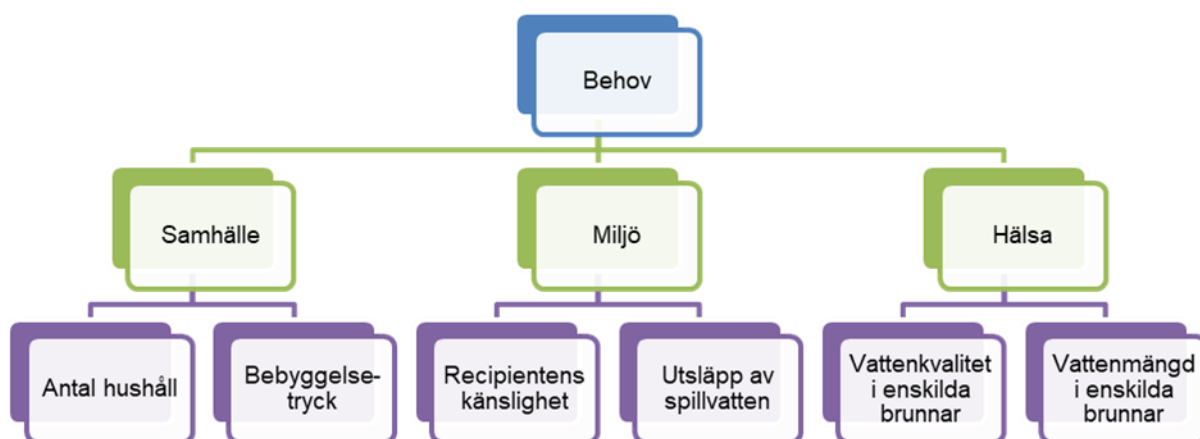
till skydd för människors hälsa eller miljön ”i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse”.

Metod för behovsbedömning samt klassificering

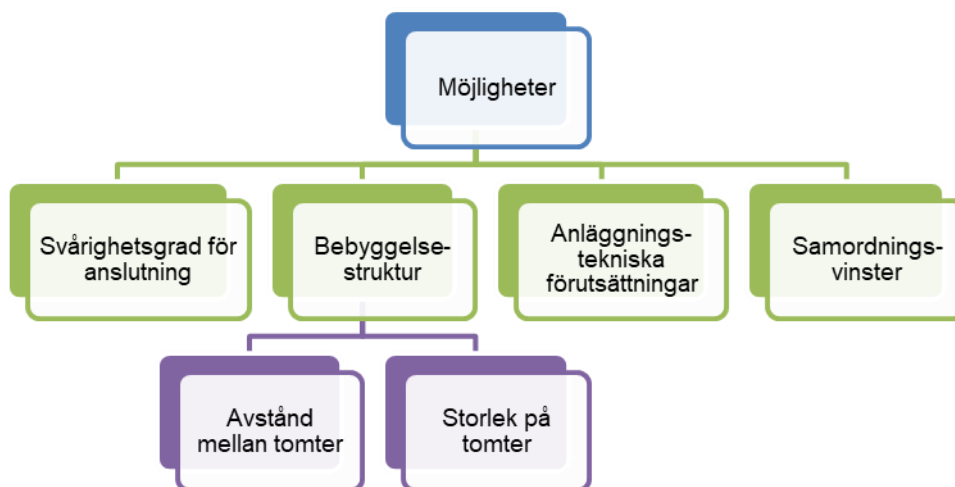
I arbetet med vattentjänstplanen har behovet av en förändrad VA-försörjning i befintliga områden med fler än 20 hushåll genomförts. Områdena har tagits fram genom en GIS-analys och beskrivs i bilaga 1. I bilagan redovisas även områden med färre än 20 hushåll samt kommande och potentiellt kommande exploateringsområden.

En bedömning och prioritering gjordes även inför VA-planen, antagen 2021. Sedan dess har bland annat tillsyn genomförts och några områden har efter det fått en justerad bedömning.

Figur 6 och Figur 7 visar ingående kriterier och arbetsgången för bedömning av behov av förändrad VA-försörjning samt möjligheter till anslutning av allmänt VA. Kriterierna beskrivs mer ingående i bilaga 1.

Figur 6 Ingående kriterier i bedömning av behov av förändrad VA-försörjning.

Figur 7 Ingående kriterier i bedömning av möjligheter till anslutning till allmän VA-försörjning

Efter bedömningen delades områdena in i fyra grupper, som beskrivs mer detaljerat i nästa avsnitt:

- VA-utbyggnadsområde
- VA-utredningsområde
- VA-bevakningsområde
- Enskilt VA-område

Utbyggnads-, utrednings- och bevakningsområden stäms av vid den årliga uppföljningen av vattentjänstplanen och behovsbedömningen ses över inför aktualisering av planen vart fjärde år.

Resultat av behovsbedömning samt klassificering

En samlad bedömning av de områden som ingått redovisas i Figur 8. Figuren omfattar även områden där nya bostäder planeras. En mer detaljerad beskrivning av bedömning och resultat finns i bilaga 1.

Följande områden har bedömts vara VA-utredningsområden: Furås, Björnnässtrand och Nygård (vilket avser både Nygårds hagar och Nygårds backar). För dessa områden finns ett behov av att utreda status på vattenförsörjning och enskilda avlopp. Syftet är att bedöma möjligheterna till fortsatta lösningar med enskilda avlopp samt om det finns risker för påverkan på vattenkvaliteten hos enskilda dricksvattenbrunnar.

Furås består av cirka 25 hushåll varav hälften är permanentboende. Området ligger inom yttre skyddszon för dricksvattentäkten Djupdal-Malmsjöåsen och revidering av skyddsföreskrifterna pågår, vilket kan komma att påverka området. Enligt gällande föreskrifter ska avloppsanordning vara kommunal, med täta anordningar. Vilka VA-lösningar som finns i området är inte utrett.

Björnnässtrand består av cirka 50 hushåll varav drygt hälften är permanentboende. De flesta har sluten tank för avloppet.

Nygård är ett relativt nybyggt område med 115 hushåll samt förskola och hästgård. Det finns gemensamma lösningar för vatten och avlopp, men befintliga avloppsverk fungerar inte som de ska. Utbyggnaden till Taxinge är idag osäker, men om allmänt VA byggs ut dit kan det vara aktuellt att ansluta Nygård på vägen. Fortsatta utredningar behöver därför göras.

Utifrån resultatet av varje utredning görs en ny bedömning av behovet. Utredningarna påbörjas inom tidsperioden 2025–2029.

VA-bevakningsområden

Ett VA-bevakningsområde är ett område som idag har enskild VA-försörjning och där försörjningen i dagsläget inte behöver förändras. Det är till exempel områden där det pågår exploatering med enstaka fastigheter i taget vilket kan förändra VA-situationen i området över tid. Området behöver bevakas lite extra vilket kan innebära att tillsyn av enskilda avlopp prioriteras eller att särskilda överväganden kan behöva göras vid till exempel bygglovshantering. Bevakningen syftar till att följa om behovet av VA-försörjning förändras över tid. Det gör att kommunen kan arbeta proaktivt för att motverka en försämring av vatten- och avloppsförsörjningen.

Följande områdena har bedömts vara bevakningsområden:

- Finkarby
- Lilla Ryssjön
- Svartbro
- Södra skogen (kallat Edekrog i VA-planen)
- Taxinge-Näsby

I dagsläget är bedömningen att områdena inte har behov av allmän VA-försörjning, men en ny bedömning kan behövas om området förändras, till exempel genom mer bebyggelse. Det kan även vara aktuellt att prioritera tillsyn i områdena.

Enskilt VA-område

Ett enskilt VA-område är ett område där spillvatten och dagvatten kan tas om hand på ett godtagbart sätt och godkänt enskilt dricksvatten kan lösas även i framtiden. Detta kan bero på att fastigheterna ligger glest, att det är stora tomter eller stora avstånd mellan tomterna eller att de ligger inom områden med gynnsamma geologiska förhållanden. Enskild VA-försörjning kan bestå av anläggningar som försörjer flera fastigheter.

Enligt den bedömning av behov som beskrivs i bilaga 1 bedöms följande områden kunna ha en fortsatt enskild VA-försörjning:

- Aldal inklusive Lida
- Ekudden/Grind
- Elsaborg inklusive Fjället och Lillgården
- Hagalund
- Mindal
- Stångarö
- Sättra gård
- Tingsättra

Ekudden/Grind bedömdes som ett utbyggnadsområde i VA-planen, men efter tillsyn är nu bedömningen att enskilt VA uppfyller behoven med hänsyn till hälsa och miljö.

Åtgärder

I arbetet med vattentjänstplanen har behov och utmaningar identifierats. Följande åtgärder, som avser utveckling av den allmänna VA-anläggningen samt hantering av enskilt VA inom kommunen, är prioriterade under perioden 2025 – 2029:

Utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen

Följande åtgärder har koppling till avsnitt 3.3 i Nykvarns VA-policy.

Åtgärd	Ansvarig	Budget
Göra VA-utredningar för områden klassificerade som VA-utredningsområden i vattentjänstplanen.	VA-ENH. + MILJÖENH.	Mer resurser krävs
Göra en övergripande kostnadsbedömning av VA-utbyggnad på översiktlig nivå och sätta den i relation till bedömd nytta.	VA-ENH. + PLANAVD.	Löpande
Undersöka möjligheten att införa kretsloppsanpassade system i kommunen för omhändertagande av avfall från avlopp undersöks.	VA-ENH. + MILJÖENH. + AVFALLS-ENH.	Mer resurser krävs
Ta fram enkel checklista för utvärdering av eventuella alternativ till överföringsledningar. Checklistan ska användas vid VA-utredning och VA-utbyggnad av §6-områden.	VA-ENH. + MILJÖENH.	Mer resurser krävs

Enskild VA-försörjning

Nykvarns kommun bedriver riskbaserad tillsyn av enskilda avlopp utifrån MKN och status. Kommunen bedömer att alla enskilda avlopp ska ha fått tillsyn och blivit riskklassade till 2027. Riskklassningen ligger sedan till grund för vilket intervall den löpande tillsynen kommer att ske

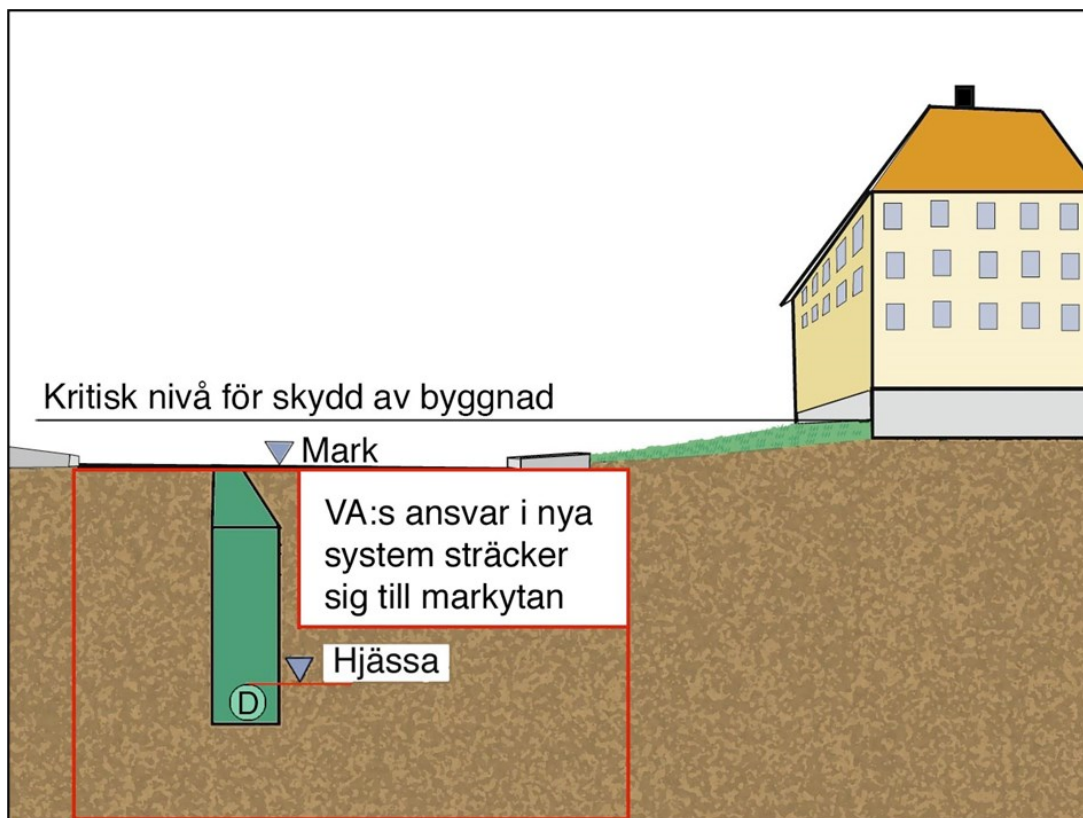
Följande åtgärder har koppling till avsnitt 3.4 i Nykvarns VA-policy.

Åtgärd	Ansvarig	Budget
Kartläggning och framtagande av skyddsföreskrifter för större enskilda vattentäkter.	MILJÖENH.	Mer resurser krävs
Utöva tillsyn av enskilda avlopp enligt tillsynsplan och ställa krav på åtgärder för anläggningar med bristfällig rening.	MILJÖENH.	Löpande
Se till att det finns information om krav på enskilda avloppsanläggningar på kommunens hemsida.	MILJÖENH.	Löpande

Behov av skyfallsåtgärder för den allmänna anläggningen

Enligt lagändringen i LAV ska en vattentjänstplan innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. SMHI definierar ett skyfall som att det regnar minst 50 mm på en timme eller minst 1 mm på en minut.

Nya dagvattenledningar i Nykvarn dimensioneras för att hantera regn enligt Svenskt Vattens riktlinjer, för närvarande publikationen P110 - Avledning av dag-, drän- och spillvatten (fram till 2016 gällde den tidigare publikationen P90). Enligt P110 ansvarar VA-huvudmannen för att nya dagvattensystem i centrum- och affärsområden klarar regn som statistiskt sett kommer en gång på 30 år (medräknad en klimatfaktor för att regnen framöver blir kraftigare), utan att det blir marköversvämning från ledningarna. För bostadsbebyggelse gäller minst 10 – 20 års regn med klimatfaktor. Större regn än så ansvarar andra delar av kommunen för, se Figur 9. Tidigare när P90 gällde var dimensioneringskraven lägre i jämförelse med P110. Enligt P90 rekommenderades dagvattensystemen byggas för att klara av regn med minst 10 års återkomsttid utan att det blir marköversvämning oavsett bebyggelsestyp.

Figur 9 Ansvar för dagvattenhantering. Figur 2.3 från P110.

Kravet på åtgärder för VA-anläggningen för att kunna fungera vid skyfall innebär inte att ledningsnätet måste dimensioneras för att hantera skyfall, eftersom detta skulle innebära stora dimensioner som behövs under en begränsad tid och inte är den mest kostnadseffektiva lösningen. Kraftigare regn behöver hanteras på ytan; genom fördröjning eller avledning i stråk som inte påverkar till exempel byggnader och känsliga verksamheter.

Bedömning av skyfallspåverkan

Det underlag som använts för bedömningen av påverkan från skyfall och höga nivåer i Mälaren är följande (källa Länsstyrelsen i Stockholms WebbGIS):

- Länsstyrelsen i Stockholms lågpunktskartering för ett hundraårsregn (2015)
- Länsstyrelsens fördjupade skyfallskartering för 100 respektive 500 års regn (2020) som bland annat täcker Nykvarns tätort.
- MSB:s analys över konsekvenser av översvämning i Mälaren (2012).

De VA-anläggningar som ligger inom cirka fem meter från en yta i skyfallskarteringen, med ett beräknat vattendjup större än 0,1 meter, har studerats närmare. Det visade sig att vid ett 100-årsregn påverkas fem spillvattenpumpstationer samt en tryckstegringsstation i centrala

Nykvärn av vattennivåer mellan cirka 0,1 – 0,3 meter. En dagvattenpumpstation påverkas enligt skyfallskarteringen eftersom den ligger i en lågpunkt. En pumpstation i centrala Nykvärn bedöms påverkas något först vid ett 500-års regn. En spillvattenpumpstation i ett ytterområde bedöms påverkas något av en vattennivå under 0,3 meter. För en annan spillvattenpumpstation har marken fyllts upp sedan karteringen, vilket gör att riskerna för översvämning bör ha minskat.

En spillvattenpumpstation har en låg risk för påverkan av höga nivåer i Mälaren, tack vare att stationen saknar bräddledning till sjön. Vatten från Mälaren hade annars kunnat komma in i stationen bakvägen. Själva pumpstationen bedöms inte vara inom riskområdet för höga nivåer. När Viktoriaslussen är klar kommer problemet inte att kvarstå.

Åtgärder

Nykvärn har tagit fram förslag till åtgärder som bland annat innebär att i fält kontrollera nivåer på omkringliggande mark och vid behov skapa avrinning från anläggningarna, alternativt fördröjning uppströms. Den typen av åtgärder bör förmodligen lösas gemensamt med planering av kommunens ytor och utföras genom gröna lösningar där så är möjligt. I några fall kan en backventil behövas på bräddledningen för att vatten inte ska tränga in bakvägen i pumpstationen.

Det kan även bli aktuellt att införskaffa material till tillfälliga barriärer för att hindra vatten att ta sig in i anläggningen vid skyfall samt skapa rutiner för hur materialet ska hanteras.

Kapaciteten på pumparna i dagvattenpumpstationen ska undersökas för att se om vattennivåerna kan hållas undan.

Arbete pågår med att ta fram en tidsatt handlingsplan. Prioritering av åtgärder utgår från parametrar som till exempel antal drabbade kunder och känslighet i recipienter som riskerar drabbas av bräddning från pumpstationer.

Konsekvenser av vattentjänstplanen

Detta avsnitt beskriver övergripande de miljökonsekvenser samt sociala och samhällsekonomiska konsekvenser som ett genomförande av vattentjänstplanen bedöms medföra. Om planens genomförande medför betydande miljöpåverkan har utretts separat.

Ekonomiska konsekvenser

Utbyggnad av allmänt VA kommer inte alltid att kunna finansieras fullt ut genom VA-taxans anläggningsavgifter. En generell bedömning är att om anläggningsförhållandena är goda (mark som inte är kuperad eller har berg nära markytan) så täcker nuvarande anläggningstaxa nya ledningsnät inom området. Däremot kan inte överföringsledningar till

området täckas av taxan, även om flera områden kan anslutas till samma överföringsledning. Det innebär till exempel att en utbyggnad av allmänt VA till Taxinge skulle medföra stora investeringar som inte kan täckas av VA-taxan, även om områden ”längs vägen” skulle kunna anslutas till överföringsledningar.

Det kan finnas laglig grund för att ta ut särtaxa vid anslutning om särskilda omständigheter medför extra kostnader för vattentjänster och om kostnaderna i beaktansvärd omfattning avviker från andra fastigheter i verksamhetsområdet. I lag om allmänna vattentjänster 31 § står: ”Om vattentjänsterna för en viss eller vissa fastigheter på grund av särskilda omständigheter medför kostnader som i beaktansvärd omfattning avviker från andra fastigheter i verksamhetsområdet, skall avgifterna bestämmas med hänsyn till skillnaderna”. Om tillämpning av särtaxa inte är möjligt får tillskjutande finansiering även ske med hjälp av skattemedel. I annat fall används VA-verksamhetens budget, det vill säga intäkter från brukningsavgifter, för att täcka resterande kostnad.

Ett alternativ till överföringsledningar kan vara en lokal lösning för vatten respektive avlopp. Eftersom Nykvarn inte har några vattenverk eller avloppsreningsverk kräver lokala lösningar i allmän regi en utökad organisation med personal som kan sköta anläggningarna. Någon översiktlig ekonomisk kalkyl för lokala lösningar har inte gjorts inom ramen för arbetet med vattentjänstplanen.

För att möta behov och utmaningar behöver ett antal åtgärder vidtas som kräver mer resurser än vad som ingår i beslutad budget. Dessa är markerade med gult eller rött i tabellerna under respektive område i planen och är samlade här:

Kräver mycket mer resurser (röda):

- Ta fram riktlinjer för hur dricksvattenreserver ska skyddas i kommande planering/exploatering.

Kräver mer resurser (gula):

- Ta fram aktuell karta över områden med bebyggelse i grupp.
- Följa upp förbrukning genom områdesmätning i vattenledningsnätet.
- Ta fram en brand- och släckvattenplan tillsammans med räddningstjänsten.
- Arbeta med tillskottsvatten.
- Ta fram en dagvattenpolicy.
- Föra in områden i kartverket som ur översvämningssynpunkt är olämpliga för exploatering.
- Utredda VA-utredningsområden.
- Undersöka möjligheten att införa kretsloppsanpassade system för VA och ta fram en checklista för utvärdering.
- Ta fram skyddsföreskrifter för större enskilda dricksvattentäcker.

Miljömässiga konsekvenser

Ett av vattentjänstplanens syften är att utreda vilka områden inom Nykvarn som bör omfattas av VA-verksamhetsområde alternativt utredas vidare för att uppfylla vattentjänstlagens krav på skydd av människors hälsa och miljön. Fyra områden har klassats som utredningsområden.

Det är svårt att bedöma miljökonsekvenserna för VA-utredningsområdena eftersom konsekvenserna helt och hållet är beroende av vad utredningarna visar och vilka åtgärder som sätts in till följd av dessa. Det är dock positivt att områdena ska utredas eftersom det ger ett bättre beslutsunderlag där både miljöaspekter och hälsoaspekter vägs in.

Sociala konsekvenser

Tillgång till rent vatten och sanitet för alla är grundläggande för människors hälsa och utveckling (Agenda 2030, mål 6). Undermåliga avloppsanläggningar utgör också ett hot mot vattenförekomsternas kvalitet. God avloppsvattenhantering och tillsyn av enskilda och kommunala anläggningar är därför viktiga för att minska risken för försämrade vattenkvalitet.

Undermåliga avloppsanläggningar placerade uppströms en dricksvattentäkt, kan påverka människors hälsa direkt genom försämrade dricksvattenkvalitet eller indirekt genom försämrade möjligheter till rekreation, till exempel bad och fiske.

VA-anslutning av befintliga områden kan innebära stora svårigheter för hushåll i en utsatt ekonomisk situation. Det kan också få negativa konsekvenser för privatekonomin om anslutningsavgiften blir oproportionerligt hög i förhållande till fastighetens värde, till exempel om det är ett enkelt fritidshus. Betalning av avgiften kan lösas på olika sätt enligt LAV, men risken finns ändå att människor tvingas sälja sin fastighet.

Hänsyn ska tas till barnkonventionen, till exempel vid utformning av nya områden. I arbetet med vattentjänstplanen är det främst två punkter som är aktuella:

- I kommunen finns dricksvatten av god kvalitet (artikel 24)
- Dricksvattnets kvalitet prövas regelbundet (artikel 24)

Vattentjänstplanen bedöms påverka den första punkten positivt genom att skapa förutsättningar för långsiktigt hållbar VA-planering. Planen bedöms inte påverka den andra punkten.

Bilagor:

1. Områden utanför nuvarande verksamhetsområde för VA – beskrivning och prioritering
2. Undersökning av behov av strategisk miljöbedömning
3. Samrådsredogörelse